

Практичне заняття №7. Тактика затримання та забезпечення прав людини.

Теоретичні питання:

1. Правові підстави, межі та алгоритми затримання правопорушників.
2. Дії при пасивному, активному та агресивному опорі.
3. Забезпечення прав людини під час застосування примусових заходів.
4. Процесуальні гарантії та документування дій правоохоронців.

Практичні завдання:

Кейс 1

Ситуація: Під час патрулювання поліцейські помітили особу, яка бігла з сумкою в руках, а за нею з криками про допомогу бігла жінка. Патрульні наздогнали та затримали чоловіка.

Завдання для студентів: Визначте, чи є в даному випадку ознаки «уповноваженої службової особи» та чи підпадає ситуація під невідкладні випадки затримання без ухвали суду згідно зі ст. 208 КПК України. Які документи мають бути складені негайно?

Кейс 2

Ситуація: Під час несанкціонованого мітингу громадянин А. сів на дорогу, ігноруючи вимоги поліції звільнити проїжджу частину. Коли поліцейські спробували підняти його під руки, він почав активно вириватися та відштовхувати руки правоохоронців, не намагаючись при цьому нанести удари.

Завдання для студентів: Охарактеризуйте зміну рівня опору від пасивного до захисного. Який рівень сили мають застосувати поліцейські у відповідь (вербальні команди, прийоми контролю)?.

Кейс 3

Ситуація: При спробі затримання за підозрою у вчиненні грабежу, підозрюваний почав штовхати патрульного та намагався вдарити його кулаком в обличчя, щоб втекти.

Завдання для студентів: Кваліфікуйте рівень опору (активний опір). Обґрунтуйте можливість застосування спеціальних засобів (наприклад, кайданків або газового балончика) згідно із Законом «Про Національну поліцію».

Кейс 4

Ситуація: Група з трьох осіб, озброєних металевими прутами, здійснює напад на поліцейського з метою відбити затриманого товариша.

Завдання для студентів: Визначте, чи є дії нападників «активною агресією». Розберіть умови застосування вогнепальної зброї як крайнього заходу та право на необхідну оборону при груповому нападі (ч. 5 ст. 36 КК України).

Кейс 5

Ситуація: Громадянин Б. затриманий за підозрою у вчиненні адміністративного правопорушення (ст. 262 КУпАП). Поліцейський одразу надягнув на нього кайданки та доставив до відділку, не пояснивши причин обмеження волі.

Завдання для студентів: Які права людини було порушено?. Спроектуйте правильний алгоритм дій: повідомлення причин, роз'яснення прав та інформування Центру БВПД.

Кейс 6

Ситуація: Поліцейські затримують літню жінку, яка вчинила дрібну крадіжку в магазині та відмовляється йти до службового авто (пасивний опір). Один із поліцейських застосовує жорсткий загин руки за спину.

Завдання для студентів: Оцініть дії поліцейського з точки зору принципу пропорційності та врахування додаткових факторів (вік, стать, фізичні властивості особи).

Кейс 7

Ситуація: Особа намагається вчинити крадіжку яблук із саду. Власник, побачивши це, застосовує вогнепальну зброю на ураження.

Завдання для студентів: Спираючись на ст. 36 КК України та приклади з лекції, поясніть, чому це кваліфікується як умисне вбивство, а не необхідна оборона (через малозначність посягання). Як би змінилася кваліфікація, якби злодій був озброєний пістолетом?.

Кейс 8

Ситуація: У темному під'їзді правопорушник різко витягнув із кишені предмет, схожий на пістолет (насправді — запальничку). Поліцейський, сприйнявши це як реальну загрозу життю, застосував прийоми рукопашного бою, завдавши тілесних ушкоджень.

Завдання для студентів: Розберіть поняття «уявної оборони» (ст. 37 КК України). Визначте, чи були в поліцейського достатні підстави вважати посягання реальним у цій ситуації.